

ARXIV

DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

ANY XIV - SEGONA EPOCA

MAIG - JUNY DE 1932 :: N.º 77

SUMARI:

TEXT: Les properes acampades. — L'escenari de la història, per *A. Rovira i Virgili*. — Fragments de pudinga quargosa darrera de les muntanyes de can Margarit per *Jacint Elías*. — Ribera de Sotllo i encontorns, per *S.* — Primavera-Abril, per *Iu Pons*. — III Saló local de Fotografia, Terrassa 1932. — Crònica. — Fulla d'Excursions.

GRAYATS: Panoràmica des de la Pica Roja, clixé *A. Miralda*. — Masís d'Estats, vist des de l'estany inferior de Sotllo, clixé *J. Llenas*.

Si voleu

uns bons adobs a les
vostres sabates aneu a

N'ISIDRE QUERALT

Especialitat amb el calçat d'Excursionista

Sant F rancesc, 51

TERRASSA

Fàbrica de Teules mecàniques

Segués, Donadeu i C.^a

Terres cuites per façanes i
jardins - Articles sanitaris

Despatx: Fontvella, 1 - Telèf. 2111

Tingui present que s'ha obert la
ESPARDENYERIA

* Sport *

Especialitat amb espadenyes per
a caçadors i tota classe d'esports.
Preus econòmics

Raval, 15 -:- TERRASSA

Consocis:

EFFECTUEU LES VOSTRES
COMPRES EN LES CASES
ANUNCIADES EN EL
PRESENT «ARXIV»

Casa Martorell

Perfumeria nacional i estrangera
Plateria
Bisuteria
Paraigües
Ombrell'es
Objectes propis per a regal

Font-vella, 59 - TERRASSA

Reparacions i instal·lacions
electro - mecàniques

Telefon, 2415

Despatx:
Pantan, 95

Taller:
Pantan, 104

A. BUSQUÈ

Electrificació de telers per gèneres de punt -. Electrificació
de màquines per aprestos, ascensors, munta-càrregues
i tota mena d'especialitats -. -. .

≈ TERRASSA ≈

Fàbrica de Corretges i Guarnicioneria en general
Especialitat en la d'Automòbils

Successor de J. Castella Espanó

Casa fundada l'any 1790

Corretges de Goma i Lona, marca P.

ESGLÉSIA, DEL 20 AL 24 - TELEFON, 2151

Joieria - Bisuteria - Optica

VDA. DE J. BALADA

Suc. de PERE CULELL

Font-vella, 19 - Palla, 2

*ESTORES, PERSIANES, HULES
ALAMBRES, PLUMEROS*

A. ROVIRA

CASA SIMON

Font-vella, 14 - Terrassa

Gran Gorristeria "SPORT"

PILAR MONTAÑA

Especialitat a la mida

Dols amb promptitud

Rasa, 11

TERRASSA

Concessionari per a la venda de Combustibles, Petrolis i Lubrificants
del «Monopolio de Petróleos» - Lubrificants, Grasses, Valvolines

J. BIOSCA

Concessionari Marca

Rambla Egara, 209-211. Telèf. 1711. Terrassa

Gevaert

Plaques diapositius
Vittachrom

donen imatges:

Sèpia
Taronja
Roig
Violat
Blau

directament per revelat

La millor placa per a
Diapositius estereoscòpics

Industria Fotoquímica Nacional S. A.

Mallorca, 480

BARCELONA

ARXIV

DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

ANY XIV
Segona època
MAIG - JUNY 1932
NÚM. 77

LES PROPERES ACAMPADES

EL "campíng", miljà meravellós del'excursionista modern, va adquirint ràpidament nous i entusiastes conreadors entre la nostra gent.

Ara que s'apropa l'època propícia per a practicar-lo, hi ha en projecte una variada tanda d'excursions a base d'acampada.

Els nostres rodamons van donant-se compte que el seu ús, facilita i endolceix l'excursionisme: li obre nous horitzons.

Amb la tenda al sac, hom s'endinsa confiadament i abasta el cor de la selva; realitza llargues travessies en regions mancades de masies i refugis.

No tots els que molt els plau fer excursions, han arribat al punt d'ésser-els-hi agradable l'acampada.

Cal un tremp especial. És digne d'estudi l'ambient de l'acampador, el qual es presta a un sens fi d'experiments que no estan a l'abast de l'home mancat de la seva especial manera de viure amb la Natura.

Les acampades que s'organitzen, no tenen totes un caire idèntic. Els que espontàniament s'hi inscriuen, cal que s'assabentin de l'especial motiu que les mou, encara que totes, ni cal dir-ho, estan encaminades a enlairar i dignificar el bon excursionisme.

L'escenari de la història

PER conèixer bé la història de Catalunya, cal conèixer bé la terra catalana. La visió dels fets es fa més concreta i més clara dins la imaginació nostra, si tenim davant dels nostres ulls l'escenari en què aquells fets han tingut lloc. Per això l'excursionisme, que estén i facilita la coneixença de la terra, contribueix fortament a la coneixença de la història.

Un home que sàpiga bé el descabdellament cronològic dels fets i que desconeixi o conegui poc les contrades on es descabdellaren, té per força una visió històrica incompleta. Aquell home no pot situar els esdeveniments, no pot reproduir-los mentalment amb imatges adequades. Un historiador de gabinet, d'arxiu, d'Acadèmia literària o de cenacle erudit, que estigui massa temps entre quatre parets, assegut en la immobilitat de la cadira, escriu una història eixerrejda si no és home d'imaginació, o una història fantàstica si és home imaginatiu. El primer pinta els quadros històrics com un orb, i el segon els pinta com un al·lucinat.

La història de cada poble és un llarg drama, i la terra és l'escenari de la història. L'home ha humanitzat la terra; la història ha humanitzat la vida del món. I el valor humà que d'aquesta manera ha adquirit la geografia, és la causa que les realitats geogràfiques serveixin per a completar i explicar les realitats històriques.

Coneixent la terra pròpia, guaitant i petjant l'escenari de la història nacional, les planes d'aquesta adquireixen relleu, i sentim com bateguen en mig de l'aire i de la llum dels paisatges.

* * *

Si per un costat l'excursionisme completa i explica la història als ulls d'aquell que la coneix en els documents o en els llibres, per l'altre costat desvetlla i estimula la curiositat de la història en els bons coneixedors de la terra.

Humanitzada com és, la terra apareix plena de vestigis i de records de l'home. Vells monuments, pedres antigues, ossos colgats, són testimonis de les generacions extingides, són bocins del passat. I les muntanyes i els camps i els rius i la mar ampla ens donen, tant com la sensació de l'espai, la sensació del temps.

No coneix bé la terra qui la coneix només en el seu estat present, encara que la conegui pam a pam. L'excursionista que no coneix la història veu el paisatge, l'exterioritat, la superfície; no veu verament la terra, perquè aquesta té una doble profunditat espiritual i cronològica. Per conèixer la terra, cal conèixer el seu esperit i per tant la seva història.

La terra de la pàtria no és solament la terra dels terrossos, ni és solament la visió superficial i fugissera. La terra de la pàtria és inseparable de l'home. Les generacions successives que formen un poble, deixen damunt la terra les petjades esborradisses i dins la terra els ossos que es fan pols; però hi deixen també llur obra, llurs sentiments llur cultura, i tot això és matèria històrica i esperit nacional.

La coneixença de la terra i la coneixença de la història ens donen la coneixença sintètica de la pròpia nació. Una d'aquestes dues coneixences desaparellada de l'altra, és incompleta. No hem de voler ni història sedentària en la cambra closa, ni simple excursionisme de cames a través del paisatge. No hem de treure el drama històric del seu escenari natural, ni hem d'expulsar d'aquest escenari els personatges i els fets.

Terra històrica, història terral. Heus ací com la terra i la història s'enllacen, es penetren i es compenetren en una visió d'unitat i de vida.

A. ROVIRA I VIRGILI

Fragments de pudinga quarçosa darrera de les muntanyes de can Margarit

I

EL diumenge, dia 11 de maig de 1930, vaig realitzar una excursió a Coll Cardús, al Buxadell i a l'estació d'Olesa. El meu objecte era tan sols aprofitar un matí de primavera per tal de gaudir de les formoses perspectives que ofereix aquell camí, i respirar els aires purs i embaumats d'aquelles poètiques valls.

Malgrat aquest propòsit, en recórrer la carena que mena de Coll Cardús a la casa del Buxadell, no vaig poder menys de fixar-me en els blocs i fragments de pudinga quarçosa que de quan en quan apareixen

escampats per aquells roqueters. No era aquesta la primera vegada que els havia observat; però com que la pasta que ajuntava els grans de quars era d'un to vinós fosc, mentre que la pudinga triàsica en general presenta un ciment silici molt blanc, dubtava si aquells blocs o fragments eren de pudinga triàsica o d'una pudinga eocènica. ¿Quines eren, doncs, la seva edat i procedència?

Aquest dubte se'm va esvaïr el mateix dia en passar per dessota del Pont Gran de l'estació d'Olesa, i fixar-me en els grossos bancals verticals de pudinga que apareixen prop del revolt sobtat que allà forma la carretera de Vacarisses. Els bancals interns que voregen a les llicorelles eren molt blancs; però el bancal extern, que havia estat en contacte amb la pedra esmoladora, era del tot idèntic als fragments foscos que havia trobat a la carena de Coll Cardús al Buxadell. El dubte ja no era possible: els tals fragments eren de pudinga triàsica.

II

Assegurat així de la seva naturalesa i edat, se'm va presentar, però, altra dificultat. Com sigui que el mur de pudinga, vorejant pel S. E. a les muntanyes de can Margarit, segueix a molt baix nivell per la canal de can Boada de les Parentes, pel turó de can Buxeres i pel de la Borumbina, baixant a la fondalada de la Font del Molinot, ¿com podien els seus blocs i fragments traspasar tan alteroses muntanyes i situar-se a la baixa carena del Buxadell? Aquesta dificultat se'm presentava més seriosa en recordar que jo en un altre treball havia afirmat que durant els temps eocènics la pudinga es trobava amagada sota les grans gruixes d'arenisques roges triàsiques disposades en bancals horitzontals i paral·lels (1).

Aquesta opinió de què aleshores els bancals triàsics es trobessin en posició horitzontal, i que la pedra esmoladora formés un alt escantellat darrera de les muntanyes de can Margarit, ens dóna raó de la formació del cinyell de llocs vermells *tannecians* a la base tot a l'entorn de les dites muntanyes; però en canvi amb ella no hi ha manera d'explicar la presència de blocs i fragments de pudinga quarçosa, tan al fons del torrent del Llor, a l'indret dels Cupots de la Pineda, com a la carena del Buxadell.

(1) Pot veure's el meu treball *Origen probable de la color vermella dels terrenys de Vacarisses*, pàg. 17 - Terrassa, any 1928.

Per a explicar satisfactòriament aquest transport de blocs de pudinga triàsica fins damunt dels bancals eocènics, cal, doncs, admetre que els bancals d'arenisques i calisses triàsiques horitzontals per la banda N. O., mitjançant una flexió es trobessin fortament inclinats i redreçats pel cantó S. E. de les muntanyes de can Margarit, amb gran pendent a N. O. vers la avui conca del torrent del Llor i vall de Vacarisses.

III

Els tals redreçament i inclinació devien datar quan menys dels temps *cretàcics*, i continuar accentuant-se durant la primera meitat dels temps *eocènics*, com així ho anem a veure.

El cretàcic inferior, representat pels pisos *Hauterrivià - Barremià*, i sobretot pel *Aptià*, es troba a les Costes de Garraf, estenent-se a claps pel Penedès i camp de Tarragona, i des del Coll de Balaguer fins més enllà de Tortosa (1); també a Mallorca s'hi troben els mateixos pisos del cretàcic inferior i àdhuc el *Gault* (2). D'això se'n dedueix que durant el cretàcic inferior la mar cobria tota l'extensió que va des del Penedès fins a les Balears, essent aquesta mar molt fonda durant l'*Aptià*.

En canvi, ni a Mallorca, llevat del *Cenomanià*, ni aquí no s'hi troba cap dels pisos del cretàcic superior, els quals s'han de cercar des del Montsec, a la província de Lleida, fins a Torroella de Montgrí i illes Medes, a la província de Girona, passant per Berga. Si, doncs, la mar durant el *cretàcic superior* s'havia retirat tant lluny vers al N. O. i al N., aquesta tan remarcable regressió suposa un considerable alçament del terreny per la banda S. E. i migjorn. Trobant-se les muntanyes de can Margarit entremig de les formacions costeres del *cretàcic inferior* i les del *cretàcic superior* sud-pirenenques, forçosament havien de participar de l'alçament del terreny, plegant-se i inclinant-se els bancals triàsics devés el N. O.

Que aquesta inclinació va produir-se abans del període eocènic, ho demostra la discordança tant visible entre els bancals triàsics i els eocènics, tota vegada que els primers, a la pedrera de darrera del túnel del Pont Gran, es troben redreçats fins a la verticalitat, mentre que els darrers, al proper desmunt de la Mina dels Morts, sols tenen una incli-

(1) Vegi's el *Curs de Geologia* de Mossèn Norbert Font i Sagué, 2.ª edició, pág. 264.

(2) Paul Fallot - *Sur la présence de l'Aptien dans la Sierra de Majorque*. Comptes rendus de 29 Maig de 1916, tom. 162, pág. 838.

nació d'uns 60° amb l'horitzó. Encara que tals redreçaments actuals es varen produir més tard, durant l'època *Tortoniana*, a conseqüència dels moviments alpins, no obstant l'esmentada discordança data ja de la deposició dels bancals eocènics, els quals es sedimentaren horitzontalment damunt dels triàsics ja inclinats. Si aquests darrers no haguessin estat aleshores inclinats, tan els bancals triàsics com els eocènics, es presentarien tots concordants o paral·lels uns amb altres, ço és, sense discordança.

IV

És manifest que tant la verticalitat actual dels bancals triàsics com la inclinació de 60° que ara presenten els eocènics pervenen de les premsades més modernes dels moviments alpins. Si volem trobar la inclinació que els bancals triàsics presentaven al començ del període eocènic, n'hi ha prou amb rebaixar dels 90° que tenen ara, els 60° dels bancals eocènics de la Mina dels Morts, i veurem com aquests darrers tornen a posar-se horitzontals com al principi, mentre els triàsics verticals passaran a la inclinació de 30° que devien tenir aleshores. Amb aquesta inclinació de 30° dels bancals triàsics de les muntanyes de can Margarit es comprèn que la pudinga quarçosa pogués treure el cap junt al planell (1) de llicorelles que durant els temps eocènics s'estenia des de més enllà del Tibidabo fins a dites muntanyes.

He dit també que aquesta inclinació durant els primers temps eocènics va anar marcant-se més i més, alçant-se els terrenys pel cantó de la Mediterrània i abaixant-se per darrera de les muntanyes de can Margarit. De lo primer en dóna testimoni, tan al Montserrat com al St. Llorenç, l'aparició d'elements litològics de procedència més llunyana a mida que els seus trams ocupen un nivell més enlairat, i a més la major grandària dels blocs de què es compon el conglomerat, a mida que hom va pujant més amunt, ço que indica que cada vegada les aigües anaven assolint més empena per mor de la major inclinació del planell de llicorelles de migjorn. En canvi, l'abaixament dels terrenys del N. O. el posa de manifest el continuat avenç de les aigües del Cantàbric fins arribar al repeu de les muntanyes de can Margarit, ja que alguns quilòmetres més enllà, on hi havia la zona nerítica, hi són abundosos els fòssils marins.

V

Per la depressió o collet existent entre el turó de les Guixeres i el

(1) Aquí per planell no s'ha d'entendre un terreny planer sinó un terreny més enlairat que el Montserrat el Sant Llorenç, els quals aleshores no existien encara. Dit planell podia trobar-se arrugat per carenes i muntanyes i solcat per corrents ara desapareguts.

dels Quatre Termes, a l'enfront de Coll Cardús, és probable que durant la primera meitat dels temps eocènics hi passés un corrent d'aigua intermitent, ja fos torrent o riera, el qual amb les seves aportacions de desferres anés a formar les gruixes de bancals eocènics de la carena del Buxadell.

En saltar aquest corrent per damunt dels terrenys triàsics, aniria excavant i emmenant-se successivament les desferres dels bancals de calisses i arenisques roges del *Keuper* i els de calisses i arenisques roges del *muschelkalk*, deixant per últim al descobert la carcanada de la pudinga quarçosa fosca, de la qual en foren arrencats els blocs i fragments que es troben escampats per damunt de dita carena. Ja es comprèn que les desferres del *Keuper*, essent les primeres que foren arrencades i transportades a la vall del Buxadell, ocupin la base dels conglomerats eocènics, i en canvi que les de pudinga quarçosa, havent estat les darreres que foren arrencades, siguin les que ocupin el cim de dits dipòsits eocènics.

Com que des de l'època *Luteciana* va anar canviant el sentit del basculament, abaixant-se els terrenys pel cantó S. E. o de la Mediterrània, i alçant-se pel N. O. o de la banda de Vacarisses, la inclinació dels bancals triàsics va anar minvant, amb tendència a posar-se horitzontals. Portant aleshores els corrents menys empenta, i no tenint les aigües prou força per continuar excavant a la pudinga, res té d'estrany que els fragments de pudinga escassegin als trams de la carena del Buxadell, al revés dels de calissa i d'arenisca roja, que hi són molt abundosos per haver estat arrencats quan les aigües portaven molta empenta.

L'abaixament per la banda de la Mediterrània el demostra la transgressió de les aigües marines, les quals durant l'eocèn mitjà i superior anaren envaïnt i cobrint les platges meridionals i orientals de la illa de Mallorca (1). En canvi, l'alçament dels terrenys per la banda del N. O. de les muntanyes de can Margarit ens ve testimoniats pel successiu allunyament de les aigües marines vers al N. O., ja que els terrenys *bartoniens* es troben a la banda N. O. del Montserrat, mentre que els *ludians* ja s'han de cercar prop de Manresa, a les serres de Montlleó i de Malvals (2). També a la plana de Vich s'hi nota aquesta regressió de les

(1) Vegi's Paul Fallot - *Etude géologique de la Sierra de Majorque* pág. 147, 2.º; i Bartomeu Darder i Pericás - *La tectonique de la region orientale de l'île de Majorque*, pag. 277.

(2) Pot consultar-se l'obra de Mrs. Faura et F. Canu *Sur les Bryozoaires des terrains tertiaires de la Catalogne*, pág. 31.

aigües marines envers el N. O., per quan els dipòsits *lutecians* es presenten al S. E., els *bartonians* apareixen al N. O. dels lutecians, i successivament els *ludians* i *oligocènics* al N. O. dels bartonians (1).

VI

Aquest alçament del terreny que produïa l'arrugament i l'aixecament de la Serra del Cadí en direcció *varisca*, o sigui de S. O. a N. E., va durar fins als primers temps oligocènics. Però un nou moviment, vingut del S. S. O., i que es va manifestar per una transgressió de les aigües marines envers Andraitx, a Mallorca, no sols va anar aixecant els Pirineus en direcció *armoricana*, d'O. N. O. a E. S. E., sinó que les aigües marines amb tals arrugaments restaren tancades en una ampla depressió, transformant-se la mar en un gran llac, que els geòlegs anomenen *Llac Oligocènic*.

Continuant l'alçament del terreny, aquest llac va perdre profunditat, i les aigües s'anaven evaporant a l'ensems que precipitaven al fons els clorurs que portaven en dissolució, formant així els dipòsits de potassa de Súrria i els tant coneguts de sal de Cardona.

Més tard, abans d'acabar-se el període oligocènic, va ocórrer el gran esfondrament de les comarques del Vallès i Penedès, formant-se en aquesta depressió un nou llac, que s'estenia des de Sant Cugat a Vilafranca, i que es coneix amb el nom de *Llac Aquitània*. En aquest s'hi anaren a abocar els corrents de migjorn, que abans de l'esfondrament anaven a desguassar primer a la mar eocènica i després al llac oligocènic del N. i N. O. de la nostra comarca. Com que les aigües de tals corrents dissolien els bancals triàsics de pedra esmoladora que apareixen en el trajecte del Brugués a Martorell, aquestes aigües així tenyides de vermell anaren a deixar el seu solatge a les vores de migjorn del llac, formant-hi els dipòsits vermells aquitanians de Martorell, Castellbisbal, Rubí i Sant Cugat.

En començar el període *miocènic* amb l'època *Burdigaliana*, varen ocórrer a la Mediterrània grans esfondraments, entrant les aigües marines en el Penedès, on hi deixaren grans quantitats de dipòsits amb els fòssils corresponents a dita època. Després, en començar l'època *Helveciana*, altres esfondraments, que no sols afectaren a les costes de

(1) Vegi's el mapa que acompanya a la Memòria del Dr. Almera, *Descripción geológica y Génesis de la Plana de Vich*, Memorias de la Real Academia de Ciencias y Artes, 3.ª època, vol. V, n.º 20. Barcelona 1916.

Barcelona i de Vilanova, sinó que varen fer baixar de mica en mica els terrenys del Penedès i del Vallès, i varen produir l'avenç de les aigües marines per aquestes comarques. Internant-se dites aigües per un braç de mar que des del camp de Tarragona va arribar almenys fins a Sardanyola, varen anar dipositant la faixa de terrenys *helvecians*, tan plena de mol·luscs marins, que passa per Sant Vicents de Calders, Monjos, Vilafranca, Sant Sadurní, Martorell, Rubí i Sant Cugat del Vallès.

Amb tals esfondraments de les èpoques *Aquitania*, *Burdigalana*, i *Helveciana*, que trontollaren la nostra comarca, els terrenys paleozòics i triàsics de les vores de migjorn de la serralada superior varen també baixar bon xic, desnivellant-se, i aleshores varen destacar-se, prenent relleu, el Montserrat, les muntanyes de can Margarit, les serres de l'Ubach, de La Mata i el Sant Llorenç.

VII

Ja abans d'acabar-se l'època *Helveciana* va iniciar-se un moviment orogènic dirigit de S. E. a N. O., el qual a la fi de l'època següent o *Tortoniana* va produir el formidable aixecament dels Alps. Aquest moviment d'emergència va fer apareixer un continent a la Mediterrània, eixint aleshores del fons de la mar el Montjuïc. Tan fermes estrebades de costat varen produir a la serralada del Nord del Vallès els arrugaments i les remarcables inclinacions de bancals vers al N. O. que es veuen als Cingles de Bertí, al Sant Sadurní de Gallifa, al Montcau, a la Serra de Coll de Daví i al Montserrat.

Els terrenys que vorejaven per migjorn la serralada del Nord, i que amb els esfondraments anteriors havien baixat, desnivellant-se bon xic, en ésser ara empesos vers al N. O. i topar amb els massissos resistents que no els deixaven avançar, es veieren obligats a redreçar-se i posar-se verticals, com succeeix amb la pudinga quarçosa i demés bancals triàsics del Pont Gran i muntanyes de can Margarit, del Puigventós i de la carena de Sant Salvador de les Espases.

Amb els grans esfondraments que varen tenir lloc més tard, principalment a la fi de l'època *Sarmatiana* i en acabar l'*Astiana*, els terrenys de la vora del migjorn de les muntanyes de can Margarit varen baixar considerablement, restant el mur de pudinga quarçosa a molt més baix nivell que dites muntanyes. Aquest gran desnivellament, i el canvi que ha sofert la direcció dels corrents que baixen de les mateixes, fa que

ara no sigui possible que cap corrent d'aigua pugui transportar blocs i fragments de pudinga a la carena de Coll Cardús al Buxadell, com ho va fer a mitjans del període oligocènic, sinó al contrari vers migjorn, com ho fan avui el torrent del Llor i a continuació la riera de Gayà.

JACINT ELIAS

Ribera de Sotllo i encontorns

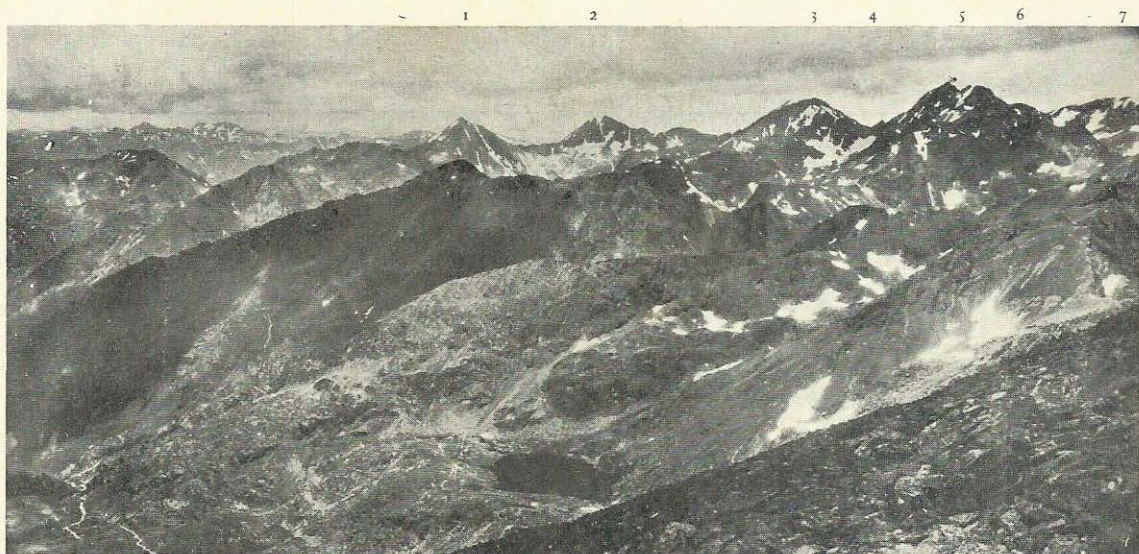
(*Ressenya d'una acampada*)

SI bé, per dir-ho amb franquesa, sia per la manca de vocació i d'apetituts, en les ressenyes de les nostres excursions gairebé mai hem pogut oferir quelcom de veritable profit a la col·lectivitat excursionista i tan sols tenim la minsa il·lusió d'haver interessat (o no!) a un reduït nombre de companys, avui saltant per damunt d'aquests prejudicis ens arrisquem a oferir la relació d'una acampada al Pallars Occidental. Exposarem uns breus comentaris i uns itineraris senzills, a l'abast de qualsevol excursionista mitjà; i volem creure que podran interessar, si per altra cosa no, perquè ens referim a una regió on per la manca de dades concretes hom hi va gairebé a les palpentes. La majoria de les ascensions a la pica d'Estats (cim que per la majoria dels excursionistes que visiten la regió sembla ésser la sola fita interessant) es realitzen pels vessants francesos; determinen aquest fet, la facilitat de comunicacions i també la més gran facilitat d'ascensió pel cantó de l'Ariège; a més, la quasi totalitat de ressenyes, itineraris i les poques guies publicades, no passen de la frontera francesa.

Examinant sobre el terreny els mapes de la regió, poguérem constatar errades importants; per intentar corregir-ne alguna hem confeccionat, tan bé com hem sabut, una petita carta esquemàtica del massís d'Estats i ribera de Sotllo, on el pacient observador hi trobarà notables esmenes de les dades topogràfiques fins avui publicades.

En la nostra excursió del mes d'agost de l'any 1925 (1) passàvem de l'Ariège a la vall Ferrera tot escalant la pica d'Estats. Llevat de la coma alta de Riufret i vessants franceses de Canalbona, trobàvem molt més interessants i agradoses les vessants del Pallars: La cabdalosa barrancada de Sotllo, els estimbats del massís d'Estats damunt de la ma-

(1) *Arxiu*, núms. 38 i 39.

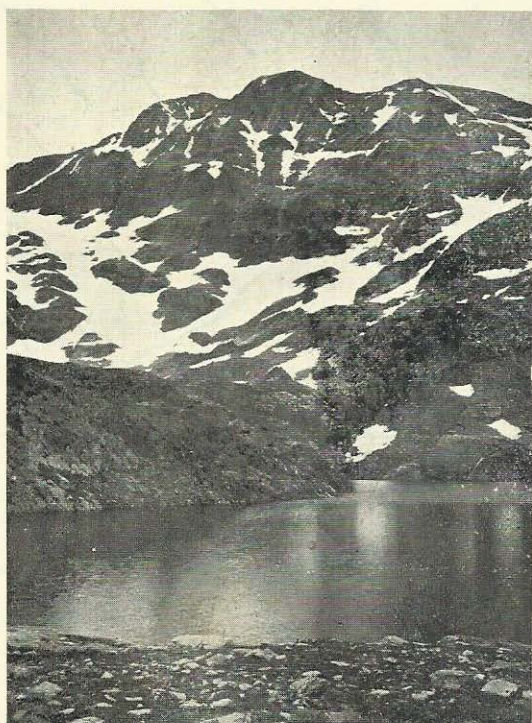

9

Clixé, A. Miralda

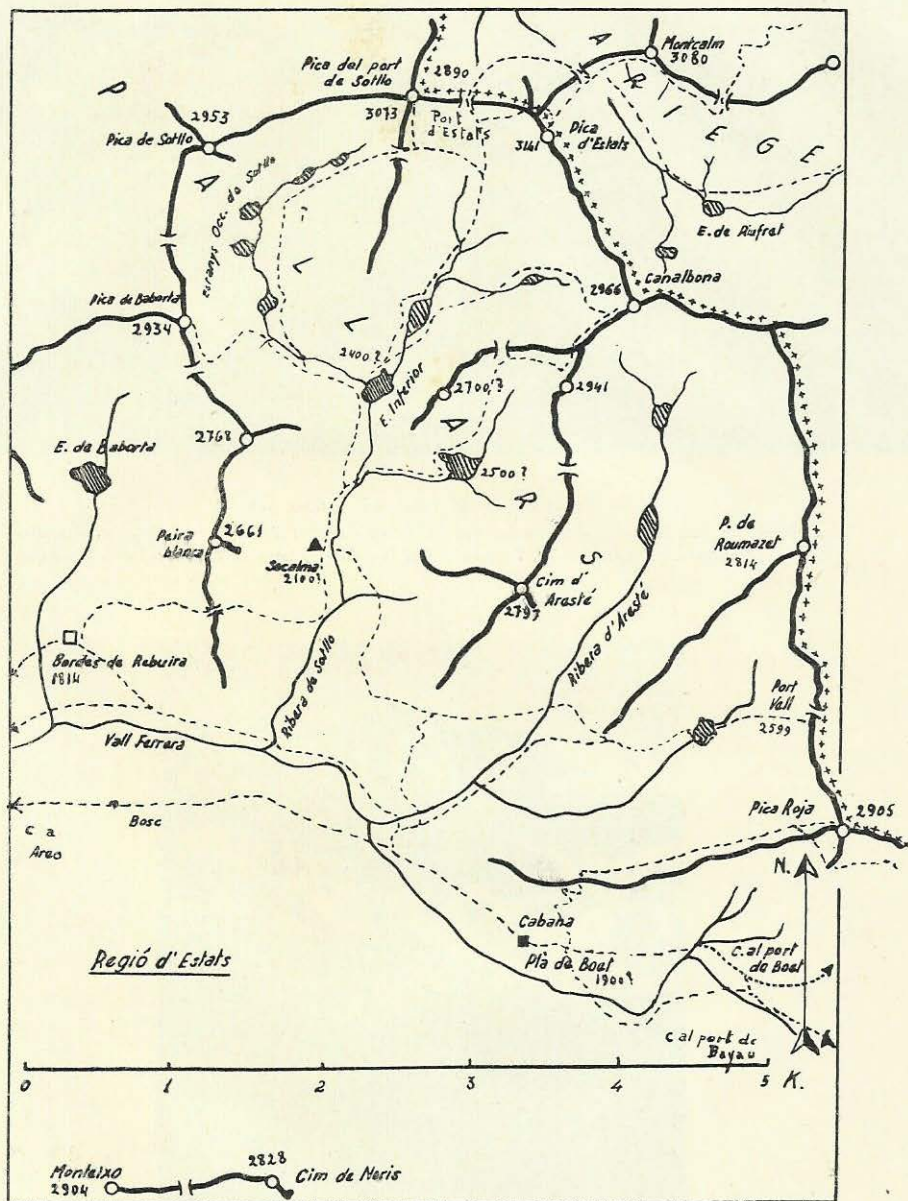
Panoràmica des de la Pica Roja (2.904 m.)

1, Baborta. - 2, Pica de Sotllo. - 3, Pica del port de Sotllo. - 4, Port d'Estats o de Sotllo. - 5, Pica d'Estats. - 6, Canalbona. 7, Montcalm. - 8, Vessants de Vall Ferrera. - 9, Estanyol del port vell o de Roumazet.

Clixé, J. Llenas

Massis d'Estats, vist des de l'estany inferior de Sotllo

teixa i darrerament l'exuberant vall Ferrera atapeïda de boscos d'abets, pins i bedolls en l'obaga i els immensos avellaners de la solana ens deixaren grat record. Heus aquí perquè dels diferents projectes que els companys presentaven per les vacances de l'any 1930 simpatitzàvem amb el següent: L'excursió començaria la segona quinzena de juliol, data que considerem la més a propòsit, ja que llavors encara hi ha una gran quantitat de congestes i ofereix per tant millors perspectives; plantaríem les tendes a la ribera de Sotllo, seguiríem els recons i cims més interessants i finalment baixaríem a la vall Ferrera per reposar dos o tres dies al magnífic pla de Boet; el retorn el faríem per Andorra. L'excursió realitzada diferí poc del projecte; solament en les tres darreres jornades el temps es va cuidar d'esbullar-nos, encara que poc, el programa.

Per dificultats sorgides a darrera hora no fou possible emprendre la sortida els cinc companys junts (1) i ens dividírem en dos grups de dos i de tres, fins a coincidir tres dies més tard al campament establert pel primer grup a la Socalma de Sotllo.

Dia 14 de juliol. El viatge fins a Llavorsí és prou conegut perquè calgui esmentar-lo. De Llavorsí a Areo, en la vall Ferrera, hi han uns 14 quilòmetres de carretera; avisant amb anticipació a qualsevol dels dos poblets, hom trobarà vehicle a punt per combinar amb els autos, que fan el servei regular per la ribera del Noguera Pallaresa procedents de Barcelona, Tàrraga o Lleida. Areo (1.174 m.) és un petit poblet, el darrer de la vall Ferrera, situat a la vora dreta de la ribera (alguns mapes el senyalen equivocadament a l'esquerra); el domina el massís de Monteixo quin cim s'aixeca a uns 1.700 m. damunt del poble, dins d'una distància horitzontal de poc més de 3 quilòmetres. Els encontorns prou encisadors i les riques aigües ferruginoses creiem poden recomanar-se als qui freturin per un recó de món amb pau i solitud. Com en la nostra primera excursió, ens vàrem hostatjar també a cal Gràcia; hostel on si hom no hi troba un confort impecable, s'hi troba una molt bona voluntat i un tracte prou afable perquè aprofitant l'ocasió el volgüem des d'aquí evidenciar i agrair.

Dia 15 de juliol. Deixem el petit poblat; el camí ribera amunt segueix primer la vora dreta, després passa a l'esquerra per tornar defini-

(1) Labartra, Llenas, Prat, Suans i Miralda.

tivament a la dreta i enfilar entremig de frondosos avellaners, esclarissats de tant en tant per algunes bordes i prats, tot gaudint de formosa perspectiva vers l'alta coma de la Vall o regió de Bayau, limitada pels cims de la triple frontera: Andorra, Catalunya i França. La llarga serra de Monteixo estrebada a la frontera d'Andorra en el cim de Santons, limita la vista vers el Sud. Cal remarcar les bordes de Rebuira, les més altes de la vall i per tant poden servir molt bé de punt de partida o de lloc de refugi a qui no li plagui l'acampada. Sabem que hi ha intenció d'aixecar un refugi al pla de Boet, idea que conceptuem d'un gran interès per la regió i que sense cap mena de dubte contribuirà millor que totes les explicacions plegades a desenvolupar l'interès per aquells recons esquerps i delitosos.

A la coratjosa aca que ens tragina el bagatge, la mena un vellet menut i simpàtic: En Cisquet. Ell s'ha passat els seus 66 o 68 anys entre el muntanyam de Vall Ferrera i no s'ha pas encomanat l'aspror característica d'aquells indrets. El veureu sempre optimista i afable.

Passades les bordes de Rebuira el camí esdevé esquifit; deixem a l'esquerra el corriol que s'enfila al cercle de Balorta i a la dreta el que davalla al fons de la ribera; entrem en un laberinte de mates i arbres per on la bèstia carregada s'hi mou amb dificultat. Qualsevol traginer ens hauria deixat el fato i aul, ja us apanyareu! En Cisquet no hi pensa pas en deixar-nos al mig del ball; pacient revolta, puja i davalla i mena amb delit la bestiola també pacienta. Per fi assolim el collet o passada obert en l'esperó que davalla de la Peirablanca i tanca per aquest indret la barrancada o ribera de Sotillo. Ara ens caldrà carregar tot el fato fins al lloc on determinem acampar; el terreny és abrupte en extrem; l'aca carregada ens fóra un destorb. En Cisquet l'estaca sota l'ombra d'un pi i ens ajuda a la feixuga tasca. Mija horeta de mai camí ens mena a la Socalma de Sotillo; la Socalma és una bauma natural oberta a la paret de roca, a prop de la ribera, en la vessant dreta del riu i immediatament dessota del planell inferior o pleta de baix. Es un primitiu i desmantellat refugi, però també cal dir que és l'únic que es troba en tota la ribera. Ens despedim del bon home i passem la tarda endegant el campament.

Si bé nosaltres suggestionats per la proximitat de la bauma vàrem plantar les tendes al petit replà que el precedeix, ens permetem avisar als qui vulguin acampar a Sotillo ho facin al planell inferior, distant un

parell de minuts de la Socalma. Les parets i vessants a l'entorn i damunt de la bauma, estan disposades en forma d'embut i sia qualsevol la direcció del vent sempre hi regolfa.

Horari: Areo, 7; Pont de bruses (dreta del camí), 7'30; Pont de Fontanaus 7'50 (es travessa el riu); enforcament de camins, 7'55, el de la dreta va al pla de Boet per la baga, seguim el de l'esquerra; Font de Plana Roja (aigua fortament ferruginosa) 7'57; Pont de la Farga, 8'10 (es travessa el riu); bordes de Rebuira, 9'05, enforcament de camins, 9'10, el de la dreta davalla a la ribera, seguim el de l'esquerra; Collet, 10'45 - 11 (hem perdut una mitja horeta pel mal passant per l'aca); Socalma de Sotllo, 11'30. Total, deduït el temps esmerçat al reposar: 4 hores, 15 minuts.

Dijous 16 juliol. Mentre esperem l'arribada dels altres companys per embestir junts el cim més alt, férem dues ascensions força interessants; la d'avui serà a la pica del port d'Estats o de Sotllo (3.073 m.) (1). És una ascensió recomanable i gairebé d'riem imprescindible si hom es proposa conèixer bé la comarca de la ribera Occ. de Sotllo.

Forma part integrant de la carena general pirenenca constituint un nucli orogràfic molt interessant. És el vèrtex de l'angle per on sobtadament torça la carena general i frontera vers el N. Si la mentada carena davalla sensiblement i en 30 quilòmetres de recorregut sols assoleix tres cotes de més de 2.800 m., la formidable carena secundària que s'hi estriba per Occ. assoleix aviat els 2.953 a la Pica de Sotllo i els 2.934 a la Pica de Baborta; aquest braç que fa via al S. separa dues valls: Vall Ferrera i Noguera de Cardós. Altra de les raons que conviden a pujar-hi és per contemplar les estimbades vessants S. del massís d'Estats.

La via més directa d'ascensió a la Pica del port de Sotllo és la que mena al mateix port, però no cal arribar-hi. A mitja costa des del darrer estany hom decantarà a l'esquerra per un collet obert a l'esperó que davalla del mateix cim i qu'n esperó separa les dues altes riberes de Sotllo. Assolit el collet, una bona aresta mena fàcilment a la Pica. El retorn, si és que no es vol davallar per la vessant francesa cap al port d'Estats, pot completar-se davallant al collet de pujada i seguint la delicada aresta fins al collet; per això l'horari porta una hora més sobre l'itinerari normal. El temps és esplèndid i la vista interessantís-

(1) A la vall Ferrera la regió que ens ocupa l'anomenen exclusivament de Sotllo.

sima. Essent el terreny constituït gairebé exclusivament per roques ferruginoses i llicorelles amb absència absoluta de granit i calisses, les blanques congestes contrasten vigorosament amb el to negrenc típic de la comarca; per això aconsellàvem al començament que s'hi vagi pel juliol, ja que en els mesos d'agost i setembre, reduïdes i desaparegudes moltes congestes, forçosament han de perdre interès els segons termes, principals elements de bellesa i perspectiva en el paisatge.

Horari: Campament Socalma, 5'15; estany 1.er, 6'15; estany 2.on, 6'45; cim de la Pica del port de Sotillo (3.073 m.), 8'45 - 10; collet, 10'45; estany superior de la ribera Occ., 10'55; estany primer de la mateixa, 11'30 - 12'30; Campament, 13'45. Total deduït el temps esmerçat al reposar: 6 hores 15 minuts.

Dia 17 de juliol: A la matinada el temps es presenta insegur, les nuvolades s'ajeu en els cims. L'itinerari a seguir és imprecís; ahir vàrem observar que al planell superior, dessota les cascades per on salten les aigües de l'estany inferior, s'hi bifurca una barrancada que davalla de les vessants al N. del cim d'Aresté. Cap dels mapes que posseïm la senyalen; intentarem doncs seguir-la per conèixer la seva importància i veure on comença. Al cap d'una hora de sobtada costa ens trobem davant d'un estany (2.500?) de considerable grandària, revoltent la vora dreta i ens cal enfil·lar un tros de carena que s'hi endinsa, tot dividint-lo pel seu extrem Occ. en dues entrades cales, les quals hi afegeixen una vistositat a remarcar. Aquest desconegut estany s'ajoca al fons d'un cercle reduït però interessant; al S. el domina el cim d'Aresté i els esperons que en davallen, a llevant corre l'aresta, en alguns indrets molt fina, per mitjà de la qual el cim esmentat es lliga al massís de Canalbona; vers el N. i N. O. s'aixequen les vessants d'una carena quina culmina amb un cim (2.700?), dita carena davalla també del Canalbona i tampoc l'esmenten les cartes consultades.

Sense deixar la vessant dreta de la petita ribera caminem vers un collet que doblega la darrerament esmentada carena i pel llom de la mateixa assolim fàcilment el nucli de coincidència des d'on, i seguint també el fil de l'aresta, arribem al cim de Canalbona (2.966 m.). A mig camí hem sorprès una ramada d'isards. El temps ha millorat i la lluminositat intensificada per la gran quantitat de neu, és esclatant.

És molt interessant la vista vers el caos de roques de la vessant de

Riufret; al fons de la solitària ribera d'Aresté bellament hi llueixen dos estanys, environats de blanquíssimes congestes; mirat des d'ací, el masís d'Estats no sembla pas el mateix d'ahir, no és albiradora la punta Occidental, i les seves vessants, per aquest indret menys redreçades, li donen un to no tan feréstec, però que no sabriem dir si ens plau o no més que el d'ahir. Del cim davallem cap a les vessants de Sotillo i aprofitant una llarga congesta rellisquem ràpidament fins arribar a un planell on hi endevinem un estanyol fortament glaçat encara. Els isards ens han vist altra vegada i fugen lleugers, en direcció a les estimbades vessants d'Estats. Ens decanem a l'esquerra i aviat peijem la vorera de l'estany de sota el port d'Estats o de Sotillo. A primera hora de la tarda arribem al campament, on trobem tots decebuts els companys que fa poc acaben d'arribar. Aquest recó de Socalma i l'engorjada vall els cau al damunt. Si no fós aquesta serra de Monteixo, airosa i esblanqueïda, que ens dóna un consol i una perspectiva — diuen — ens creuríem enterrats. Endebades els parlariem de les emocions viscudes; esperem que l'excursió de demà els convenci i puguin dir com nosaltres que la regió de Sotillo és prou interessant per fer-hi uns quants dies més d'estada. No els caldrà, però, esperar demà per copsar emocions. Al costat de la Socalma hem fet aport de llenya, a la vesprada encenem foc, un gros tió d'uns dos metres de llarg i que ens ha costat un bon esforç no vol cremar de cap manera; un company hi perd la paciència. Per tot te deixol — li diu —, ja cremaràs quan vulguis, i enretira aquella nosa de la foguera. La vetlla és freda i el vent cada vegada bufa més fort; sopem, esmortuïm el foc i aviat a dormir. Quant hem dormit, no ho sabem pas, però tot d'una les dues tendes comencen a brandar; les violentes embestides circulars que hi dóna el vent ens fan témer una tragèdia. Ens aixequem del jas per aguantar els pals, les embestides són més fortes i ràpides. Goteja; si al vent s'hi afegeix pluja, adéu tendes! Què fem? Aguantar forl! El foc es revifa; atiat pel vent s'encén de ple tot el tronc del formidable tió, i les altes flamerades llengotegen il·luminant vivament els encontorns. Els dos companys que jeuen a l'Itesa han tret el pal i la tenda s'ajoca damunt d'ells. Ara rail! I l'altra? L'altra cedeix a la fi i agafa de ple els estadants; un pal trenca; la tela voleia impetuosament. Agafeu forl, agafeu forl! I en mig d'aquest bat i bull veiem projectar monstruosament la sombra d'un company que ha sortit esparverat, del vent, del

foc i... de la primera nit a aquell recó de món. L'espectacle fou talment la visió viscuda d'una fantasia Wagneriana. Després la calma.

Horari: Campament Socalma, 5'45; Estany X, 6'45; collet, 8; cim de Canalbona (2.966 m.), 8'45 - 9'10; estanyol glaçat, 9'35 - 11; estany de sota el port de Sotillo, 11'45 - 12'15; Socalma, 13'15. Total deduït el temps esmerçat al reposar i parades: 5 hores 10 minuts.

(Seguirà)

S.

PRIMAVERA - ABRIL

UN desvetllament d'alegria bressa les branques dels arbres i arreu s'admira la frescor àgil dels sembrats ondulants que esgarrapen la llum amb remolins de joia.

Natura s'ha vestit amb els seus colors estridents i llampants i els dits de l'omnipotent posen pinzellades de sol a les coses nou-nades.

Abril. Una bonior de flors blanques amoreix les ales del vent i els fils del telèfon duen paraules florides: en despenjar l'auricular, la casa esdevé perfumada.

Hem pressentit una revifalla de goig que esborrona. La terra, d'un ros de caoba s'esverla per donar pas a la llevor inflada que enfonza la dent tota molla de sava.

Xiscles d'ocells i en els parcs les granotes assajen una dansa flamenca. Llacunes. Llacunes!... Hem tret la pols de les coses i els objectes han devingut rossos de sol. Penjem els esllips en els fils-ferros d'estendre la roba i desem l'esquí perfumat de nevades. Creuem els braços enlaire. Al lluny la silueta blanca d'unes veles esteses, clava el bec de gavina als horitzons sag-nosos. La roba estesa al terrat, els tanys novells dels rosers i els canaris s'inflen el coll amb mil notes festoses. Adoració de les coses. Sol foll en curses matinals, s'obra la testa en la soca dels arbres i deixa una pátina de mel en el verd de la molsa.

Abril: les travesses del tren encara blanquegen.

Hem desat els abrics i escalem la muntanya. Acamparem al llom de la serra; en partir-nos el pa, saludarem els aires... Rebotarem les llaunes de les sardines pels avencs ombrosos i els isards fugiran espantats de llurs ecos.

Falzies. Rossinyols!...

Els uns acampen pel cel, els altres per terra; els uns al tou de les boires, els altres al verd de les verdisses.

A la teulada de casa, els fils de la ràdio s'espolsen les ales: quantes notes s'enduu el vent!

El safareig té bromera i els infants hi juguen una batalla naval. El submari-picador, navega sota els blocs de gel. Explosió! Torpeder! Els infants ixen del safareig amb les robes mullades.

Abril. Rossinyol dels mesos de l'any, en obrir els fulls del calendari et saludem amb una joia d'infant, rossa, tendra, florida... I en besar la muller hem pensat: —Si ara fóssim ocells, penjariem el niu en el cim de la branca més alta!

LU PONS

III Saló local de Fotografia - Terrassa 1932

LA Secció de Fotografia del Centre Excursionista de Terrassa, d'acord amb la Directiva, té l'honor de convidar a tots els aficionats a la fotografia a prendre part al III Saló local de Fotografia, Terrassa 1932, que tindrà lloc en el local del Centre, del 3 al 15 de juliol d'enguany.

En aquest Saló Fotogràfic podran ésser-hi exposades fotografies obtingudes per qualsevol procediment, directes o engrandides, tema lliure i que s'adaptin a les següents

BASES

1. — Podran prendre part al Concurs tots els aficionats que ho desitgin amb tal que siguin terrassencs o residents a Terrassa.
2. — El nombre de proves que pot presentar cada concursant és un mínim de tres per col·lecció. El màxim és il·limitat.
3. — Els temes que s'admetran en aquest Concurs seran lliures.
4. — Les proves presentades al Concurs, no han d'haver estat exposades en altres concursos de Terrassa.
5. — El format mínim de cada fotografia serà de 9 x 12 i amb preferència formats més grans obtinguts per contacte o engrandiment o per qualsevol procediment: Bromurs de plata, cloro-bromurs negres, o de color; virades o il·luminades, amb procediments pigmentaris, a un color, policromades, etc.
6. — Les proves hauran de presentar-se amb marges ja sigui del mateix paper fotogràfic o bé muntades sobre cartolina blanca o crema, sense estar emmarcades ni sota vidre. El format exterior mínim de les cartolines serà de 16 x 20 centímetres per amunt.
7. — Les col·leccions hauran de presentar-se amb un lema que serà repetit en la part exterior del paquet i en la part exterior d'un sobre

tancat, dintre del qual hi haurà el nom, cognom i adreça de l'autor. Cada prova portarà escrit al darrera l'assumpte o títol, i el lema de la col·lecció.

8. — En lliurar les obres s'entregarà al portador de les mateixes un rebut amb el número d'ordre que correspongui a cada lema, servint aquest rebut per a recollir les obres fotogràfiques després de clausurat el Saló.

9. — El temps d'admissió serà a començar del 14 de juny tots els dimarts i divendres de 9 a 11 de la nit, en el local del Centre Excursionista, Sant Antoni, núm. 64, fins el dia 28 del mateix mes a les 11 de la nit, data i hora que quedarà tancada l'admissió improrrogablement.

10. — Les proves seran sotmeses a un Jurat d'Admissió encarregat d'escollir les que han d'ésser exposades.

11. — El Jurat Qualificador estarà compost de quatre persones de Terrassa de mèrit reconegut dintre l'art i la fotografia acompanyades d'un membre del Centre (no concursant) que actuarà de Secretari.

12. — Els premis es concediran a les millors proves a judici del Jurat Qualificador, que en atorgar-los no tindrà en compte el procediment emprat, sinó exclusivament l'efecte artístic i la bona tècnica.

13. — Els premis que es concediran, seran tres medalles d'honor; el Jurat té facultat de donar premis extraordinaris.

14. — El dia 3 de juliol, diada de la Festa Major, a les 11 hores del matí serà oberta l'Exposició. Llavors es farà públic el nom de les persones del Jurat Qualificador i els premis concedits. El dia 15 del mateix mes, a les 10 hores del vespre, serà clausurada l'Exposició i es farà el repartiment de premis.

15. — Totes les obres exhibides en ésser retornades aniran acompanyades d'un certificat que indiqui que han estat exposades en aquest Saló.

16. — Les proves premiades quedaran propietat del Centre. Les exhibides seran retornades als seus autors. El Centre té el dret de reproducció de les mateixes per al seu arxiu i publicacions si es considera d'un interès especial.

17. — Els autors premiats per a recollir el premi hauran de presentar, si la Comissió ho creu convenient, a més del rebut amb el número d'ordre, el clixé de l'obra premiada com a prova palesa de què ell n'és l'autor. També si al recollir les obres exposades es presentés alguna dificultat, es demanarà la presentació dels clixés corresponents.

18. — Si després de 2 mesos de clausurat el Saló quedés alguna obra per a recollir, es considerarà cedida a la Societat Organitzadora.

19. — S'adoptaran totes les precaucions possibles per a la bona conservació i exposició de les obres, però la Comissió Organitzadora no es fa responsable dels accidents que hi puguin ocórrer.

20. — El Jurat Qualificador tindrà àmplies facultats per a resoldre tota mena de casos no previstos en aquestes Bases i la seva decisió serà inapel·lable.

21. — El sol fet d'ésser concursant implica l'acceptació de les Bases d'aquest Concurs.

Crònica

EXCURSIONS FETES. — Durant els mesos de març, abril i maig, s'han efectuat 23 excursions amb un total de 159 socis assistents. Els llocs preferentment visitats, han estat: Mura, Ciscà, Núria, Busa, Olot, Puig-dalt, Pedraforca, Mallorca, Sant Miquel del Fai, Tibidabo, Montserrat, Sant Llorenç del Munt, Coves del Carme, Cija, Montseny i Castellsdefels.

VISITA INTERESSANT. — Va portar-se a cap el dia 8 de maig al Gabinet de Física de la Mentora Alzina, per nombrosos elements del nostre Centre. Aquest admirable Gabinet de Física, pròximament serà traslladat a un Grup Escolar de Sarrià, on s'augmentaran i ampliaran notablement els experiments que embadaleixen als sortosos que el visiten.

ACCIDENT. — El nostre volgut consoci, el ferm excursionista en Pere Pèrre, el dia 8 de maig va ésser víctima d'un accident excursionant per Sant Llorenç del Munt en companyia d'uns amics seus de Barcelona.

Atès pel doctor Claveria i aposentat a la Clínica del Segur Terrassenc, el nostre company segueix un bon curs.

De tot cor desitgem al bon amic un prompte i total restabliment.

CONFERÈNCIA D'AGUSTÍ FABRA A SABADELL. — Invitat pel Centre Excursionista del Vallès, de Sabadell, el nostre amic l'actiu secretari del nostre Centre N'Agustí Fabra, va traslladar-se a la veïna ciutat acompanyat de varis amics, on donà en l'estatge del mentat Centre, una interessant dissertació sobre «Impressions d'una excursió als Pireneus Centrals - del Vignemale al Mont Perdut», la qual fou il·lustrada amb una pel·lícula impressionada durant la mateixa excursió.

El nombrós i culte auditori que escoltà atentament la conferència, tributà a l'amic Fabra una entusiasta ovació.

CONDOL. — Amb motiu del traspàs del gran patrici i inspirat poeta, Mossèn Jaume Collell, el Centre va trametre, al seu degut dia, un sentit telefonema de condol a la «Gazeta de Vic».

Secció d'Esports de Neu i Alta Muntanya

La Directiva d'aquesta Secció, ha començat

les gestions encaminades a portar a la pràctica la idea que, temps enrera, va suggerir-se-li, de realitzar, durant vuit dies del proper mes d'agost, un campament col·lectiu al cor del Pallars, en la poètica Vall de Sant Maurici i al peu del magnífic estany d'aquest nom. No cal dir que la finalitat d'aquest «camping» serà la de facilitar les escalades als abruptes massissos d'aquella feréstega regió pirenenca.

L'anada i retorn des de la nostra ciutat a Escaló-Espot, es farà en un magnífic autocar. Els membres del Centre, tan si són socis de la Secció com no, que tinguin intenció d'assistir a aquest campament, són pregats d'inscriure's, des d'ara, per mitjà d'algun directiu d'aquesta Secció organitzadora.

FULLA D'EXCURSIONS

JUNY DIA 5

Acampada general, a les Pinasses de la font Eulàvia
Organitzada per la S. d'E. de N. i A. M.

DIA 19

XII Diada de Germanor a la Mata

JULIOL DIA 10

A Sant Fellu del Recó

Vocal: J. Tintoré.

DIA 31

Excursió visita al Museo - Biblioteca Balaguer,
de Vilanova i Geltrú

Vocal: J. Ballbé.

Encarregueu els vostres impresos de qualitat a

JOAN MORRAL

IMPRESSOR

Nord, 22

TERRASSA

Telèf. 1424

Moderníssims Aparells

RADIO
GRAMOLES
DISCOS

FRANCESC MATARRODONA

SANT ANTONI, 11

Vda. de G. Llargués

BISUTERIA i OPTICA

Font-vella, 18
TERRASSA

Frederic Setó

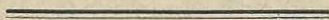

Alambrats, Enreixats, Teixits per a
sommiers, Cedassos i Garbells per a
mines i usos industrials. - Cortines
metàliques de cadena. - Instal·la-
cions completes de cercats, galliners,
conillers i «pajareses».

CARRER TOPETE, 94

ASSEGURANCES CAPELLA

VIDA
INCEND S
ACCIDENTS
MARITIMS
ROBATORIS

etc., etc.

St. Leopold, 98
Telèfon, 1439

FRANCESC GIBERT

Especialitat en CUINES ECONOMIQUES
FABRICACIO PROPIA

Pare Font, 15

TERRASSA

Purificadors aigua PERMO, DEFRIES S. A. E. (Maquinària Ferramente)

F. PRAT BOSCH, Bomba PRAT, Humidificacions

A. PADRÓS, S. A., Arques Caudals

MÁQUINES D'ESCRIURE :: S. K. F., Rodaments a boles, etc., etc.

M. FAINÉ CASTELLÀ

Pressupostos gratis

TERRASSA

MAQUINES DE COSIR CENT CINQUANTA PESSETES

ALFA

MESBARATES QUE LES
DEMES MARQUES

:: Primer Premi Exposició :: Ventes al comptat i a plaços

Garantida per 10 anys ST. LLORENÇ, 80 TERRASSA

CASA CUNI

◆ CONFITERIA ◆

RUTLLA, 52 : TERRASSA : TELEFON 1717

M. ABAD RIBERA

Pues i Lligos per a Teixits :: Extens assortit en Pues de Lloguer
Filferros de totes classes :: Enreixats metàl·lics :: Laminació
en fred de cercols per a embalatges i altres indústries

TOPETE, 1

TELÉFON, 2250

Articles per a fàbriques i ma-
gatzens : Cordes, cordills, arpi-
lleres i fils en cànem, cotó i pita

Papera en roïllos i resmes
de totes classes, de la casa
"HIJOS DE E. BACHS, S. L."

Joan Cornet

Venda al major i al detall

SANT ANTONI, 2 - Teléf. 1484

≡ **TERRASSA** ≡

Soci!!

**Tens companys?
Tens amics?**

Proposa'ls per a
associar-los a la
nostra Entitat

Excursions col·lectives
Exposicions
Conferències, etc.

Construcció de CLAUS

de totes classes i
ARTICLES de FERRETERIA

RAMON MORRAL

Especialitat amb tota classe de
Taixes per calçats d'excursió.

CREU, 77 - Teléf. 2287 - TERRASSA